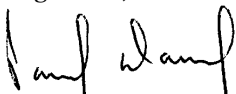

Austatud lugeja!

Kirjutasin selle aasta Juridica neljandas numbris ülikooli senati otsusest moodustada neli suurteaduskonda, mis ühtlasi tähendas seda, et õigusteaduskond oleks muudetud sotsiaalteaduskonna koosseisus olevaks õigusinstituudiks. Senati selline otsus kutsus esile vastuseisu mitte ainult õigusteaduskonna poolt, vaid ülikooli üheksast teaduskonnast kuus olid niisuguse reformikava vastu. Juba see asjaolu näitas, et reform oli halvasti ette valmistatud. Ülikoolis kehtiva korra kohaselt võtab põhikirja vastu senat, kuid kinnitab nõukogu. Arvestades paljude teaduskondade vastuolekut ning eri huvide parema tasakaalustamise vajadust, samuti ühiskonna reaktsiooni, jättis nõukogu senati poolt vastu võetud põhikirja kinnitamata, pannes sellele veto. Senat arvestas nõukogu kriitikat ning võttis uuesti põhikirja vastu juba muudetud kujul: nelja suurteaduskonna asemel on juhtumistasandina ette nähtud neli valdkonda, mille koosseisus on instituudid. Senati eraldi otsuse alusel võib mõnda instituuti nimetada ka teaduskonnaks. Nii saab õigusteaduskond jätkata sotsiaalteaduste valdkonna teaduskonnana. Õigusteaduskonna identiteet nime tasandil peaks olema sellega säilitatud ja väliselt on nagu kõik korras. Kõik siiski korras ei ole. Kogu uue põhikirja menetlemine on esile toonud mitu põhimõttelist probleemi ülikooli juhtimises. Kolmandat aastat kehtib ülikooli uus juhtimismudel, mille kohaselt endise suure nõukogu asemel on ülikooli töötajate ja üliõpilaste esindajatest koosnev senat ja uus nõukogu, kuhu kuuluvad viis ülikoolist valitud professorit ning kuus haridus- ja teadusministri nimetatud liiget väljastpoolt ülikooli. Põhikirja menetlemine näitas, et selline juhtimismudel ei toimi ning võimaldab oluliste vigade läbiminemist. Olgu näiteks või olukord, kus enamiku teaduskondade vastuseisule vaatamata võeti vastu sobimatu põhikiri, mis jäi kinnitamata vaid tänu nõukogu vetole, mis pandi väga napi häälteenamusega. Ka uuendatud kujul vastu võetud ja nõukogu kinnitatud põhikirja üle ei ole põhjust uhkust tunda. Nii eeldab uus skeem näiteks seda, et ülikooli struktuurist kaob arstiteaduskond, sest meditsiiniteaduste valdkonnas saab olla kas arstiteaduskond ilma instituutideta või siis instituudid ilma arstiteaduskonnata. Kuna arstiteaduskond ilma instituutideta ei ole mõeldav, jääbki teine variant. Kogu lähenemine reformi kujundamisele on olnud küsitav. Selle asemel, et mõistlikult arvestada eri teaduskondade erisusi, on püütud iga hinna eest kõike ühtlustada. See on viinud olukorrani, kus valdkondade huvid jäävad vastandlikuks ning nõukogu soovitud tulemust, et olemasolevate teaduskondade eri huvid saaksid tasakaalustatud, ei ole lõpptulemusena ikkagi saavutatud. Arstiteaduskonna kaotamine kahjustab minu arvates ülikooli mainet tõsiselt.

Rõõmustav selle üldiselt kurva loo juures on olnud see, kuidas juristkond on õigusteaduskonda toetanud. Täna teaduskonna nimel neid paljusid inimesi ja organisatsioone, kes saatsid ülikoolile kirju õigusteaduskonna säilitamise toetuseks või aitasid muul viisil sellele kaasa. Kõrvale ei jäänud peaaegu ükski justiitsinstitutsioon, oma toetuse saatsid Eesti Juristide Liit, Eesti Kohtunike Ühing, Eesti Advokatuur, Notarite Koda, Eesti Akadeemiline Õigusteaduse Selts, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda, peaprokurör Norman Aas; kollektiivse kirja saatsid riigikohtunikud täies koosseisus eesotsas Priit Pikamäega, endised justiitsministrid Hanno Pevkuri initsiatiivil, Riigikogu juristidest liikmed Igor Gräzini, Rein Langi ja Rait Maruste eestvedamisel; oma toetust väljendas justiitsminister Andres Anvelt; protesti avaldasid õigusteaduskonna üliõpilased jpt. Seda tehti omal initsiatiivil siirast murest õigusteaduskonna ja õigusteaduse tuleviku pärast. See näitab eelkõige, et õigusteaduskonnal on ühiskonnas märksa laiem tähendus kui olla vaid üheks ülikooli struktuuriüksuseks. Rektori vähemalt esialgne suhtumine juristkonna muresse oli kahetsusväärne, tema arvates oli tegemist vaid õigusteaduskonna *lobby*'ga, millele ei saa sisulist tähendust anda. Eriti kummaline oli selline hoiak, arvestades äsja vastu võetud ülikooli uut arengukava, milles peetakse väga oluliseks, et ülikool arvestaks ühiskonna ootustega. Siiski oli juristkonna protestist ja argumentidest kasu, need olid kindlasti üheks oluliseks mõjuriks muude asjaolude kõrval, et nõukogu oli valmis panema vetot senatis algselt vastu võetud põhikirjale ja et senat oma otsust korrigeeris. Veel kord suur tänu kõigile toetajatele! Oli tõeliselt südanisoojendav näha Eesti juristide üksmeelset solidaarsust õigusteaduskonnaga ning valmisolekut hädas aidata. Usun, et õigusteaduskond suudab omalt poolt juristkonna usaldust jätkuvalt õigustada, olenemata ülikooli juhtimismudelitest, struktuurist ja selle reformidest.

Paul Varul